תיאטרון האוניברסיטה

מסלול מצטיינים במשחק

החוג לאמנות התיאטרון
הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה ודוד כץ
אוניברסיטת תל אביב

הדיבוק

מאת **ש. אנסקי**

תרגום: **חיים נחמן ביאליק**

עיבוד ובימוי: **אילאיל סמל**

בתמיכת קרן הפקות ע"ש לאונרד שך ז"ל

שירה וייס

אביגיל זמיר

הדס מירון

סופי ווינץ

לין וולרוז

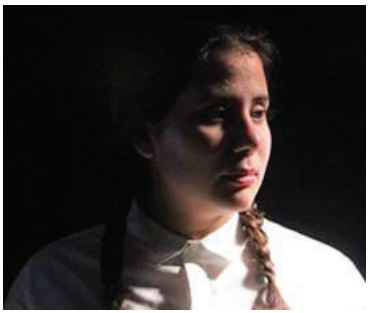

טל שחר

דראל פורת

הדיבוק

מאת | ש. אנסקי

תרגום | חיים נחמן ביאליק

עיבוד ובימוי | אילאיל סמל

בעיצוב תלמידי תכנית המצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה:

תפאורה | מאיה רטמנסקי

תלבושות | סשה קדרוב

תאורה | ניב מיכאלי, רוני חרד

מוסיקה מקורית ופסנתר | יוחי הקר

עיצוב תנועה | יניב סגל

ניהול חזרות תנועה | אביגיל זמיר

הדרכת טקסט | שירי לוטן

בהשתתפות תלמידות מסלול מצטיינים במשחק שנה ד':

לאה | סופי ווינץ

חנן | הדס מירון

סנדר | שירה וייס

פרידה | דראל פורת*

המשולח - רבי עזריאל | אביגיל זמיר

הנך, בתיה, הדיין שמשון | לין וולרוז

אשר, גיטל, הדיין מיכאל | טל שחר

ההפקה מועלית בתמיכת קרן לאונרד שך ז"ל

* בוגרת מסלול מצטיינים במשחק מחזור תשע"ט

הפקה וניהול הצגה: מור הלוי, דריה נובקוביץ׳
ע. במאית: יוחי הקר

ניהול ייצור תפאורה ואביזרים: רעות לוין
ניהול ייצור תלבושות ואביזרים: סוניה גורקין
ניהול תאורה: מעיין קדויל, לרה מייטליס
ע. ייצור תפאורה: אלון כהן
ע. ייצור תלבושות: מאיה לוין
ע. ייצור תאורה: לרה מייטליס
צוות טכני וסדרנות: הילי ברוך, חן קמחי ורדי, נועה ויצמן, נועה שור, מאיה בלו, סנדי יוסף, נוי שוורץ, הילי מרגוליס

עיצוב אימאג' ועיבוד גראפי: מאיה רטמנסקי ויותם רודין
עיצוב תוכן דיגיטלי: דריה נובקוביץ׳

ביצוע תפאורה: זוהר פירסטנברג

התכנייה נכתבה על ידי סטודנטים מהקורס "תכנייה וקטלוג בעידן הדיגיטלי: מידע תרבותי בטוויטר ואינסטגרם" (תש"פ) בתמיכת המרכז לחדשנות בלמידה של אוניברסיטת תל אביב ובהנחיית ד"ר שרון אהרונסון-להבי וד"ר ספי הנדלר. ע. הוראה כפיר לפיד-משעל.

״אין מקום לי בעולם״ // סיפור המעשה

100 שנים לקלאסיקה הגדולה של המחזאות היהודית, בפרשנות חדשה וחתרנית.

שבע שחקניות מגלמות בגופן ובקולן את סיפור האהבה הבלתי אפשרי של שתי נשמות תועות בעולם של איסורים.

חנן, בחור ישיבה עני ויתום, נקרע מרוב תשוקה ל**לאה**, בתו של **סנדר** הגביר. כדי להשיג את המיועדת לו הוא עוסק במאגיה האפלה של הקבלה – ומת. ביום חתונתה עם החתן שאביה בחר לה, לאה נמשכת לנפשו של בחיר לבה המת ומחפשת דרך להשמיע את קולה. תחת חופת כלולותיה מוצאים האוהבים את דרכם זה לזו כשחנן נכנס בלאה כ״דיבוק״.

המשימה הכבדה של גירוש הדיבוק מוטלת על **רבי עזריאל**, בנו של רב גדול שעושה כל שביכולתו כדי להפריד בין בני הזוג. אך קולם של השניים חזק ורם יותר מזה של היחיד, ותשוקתן של שתי הנשמות מרעידה את המחיצות בין העולם הישן לעולם החדש.

”בוא, דיבוק, בוא!”
על ההצגה // אילאיל סמל, במאית ההצגה

הרינו מזמינות אתכם לטקס העלאת דיבוק.

אנחנו מבקשות להעלות באוב את הדיבוק של ש. אנסקי, 100 שנים בדיוק לאחר שעלה לראשונה. נתחיל מבראשית, הבראשית שלנו – בריאת האישה.
נהפוך את הבמה לזירת כישוף, בה נשחזר ונבחן את הסיפור המכונן ביותר בתרבות שלנו, בתיאטרון שלנו, על גוף אישה הנשלט בידי גברים. על גוף היחיד הנשלט בידי רבים.

בכל דור ודור מצווה לספר את סיפורה של לאה – האשה שלמדה להשתמש בקול שלה.
הרי בכל אחת ואחד מאיתנו יש כבר ”דיבוק” – הקול שאומר מה מותר ומה אסור, איך את צריכה להיראות, ואיך להתנהג, עם מי להיות ומה להיות.
בעולם של איסורים, מחיצות, ותשוקות מודחקות, נהפוך כולנו ל”מדובקות”.
כמו ”הדיבוק” שנכנס בלאה, המאפשר לה להכיל את הגברי והנשי גם יחד, נגייס גם אנחנו את הקולות המושתקים שכבר נמצאים בתוכנו.
הרינו מזמינות את כל מי שחווה אי פעם דיכוי והשתקה להתנגד ביחד איתנו ולזעוק בקול אחד.

הרינו מזמינות אתכם למהפכה. הרינו מזמינות אתכם לצעוק ביחד איתנו ”בוא, דיבוק, בוא!”

"אל נא תגרשוני!"
על גלגולי המחזה // יוחי הקר

מחזאי ***הדיבוק***, ש. אנסקי, נתקל בסיפורי "דיבוקים" וגלגולי נשמות כאשר יצא למשלחת אתנוגרפית של קבוצת אינטלקטואלים יהודים בשנת 1912. לפי האמונה, כאשר נשמת אדם מת אינה מוצאת מקום בעולם הבא, הנשמה התועה עשויה להתגלגל כ"דיבוק" (מלשון ד.ב.ק.) ולהיכנס בגופו של אדם חי. דרך הדימוי של "דיבוק" העלה אנסקי במחזהו שאלות על הזהות היהודית, על פולחן-מתים ומסורות, מגדר וזהות מגדרית, כל זאת תוך חיפוש שלהבת של תקווה בעולם שנידון להתנפץ.

אך אנסקי לא זכה לראות את ***הדיבוק*** שלו על הבמה, ובכורת המחזה התקיימה בשנת 1920 בציון שלושים יום למותו בביצוע להקת ה-"ווילנער טרופע" בוורשה. ההפקה הייתה להצלחה מיידית וכשנה לאחר מכן הועלתה הבכורה העברית על ידי קבוצת ***הבימה*** המוסקבאית בבימויו של הבמאי האגדי וכטנגוב. הפקה זו הוצגה למעלה מ-1,000 פעמים במשך יותר מ-40 שנה והייתה להפקת הדגל של תיאטרון ***הבימה*** הלאומי בכיכובה של חנה רובינא.

מאז הוצג לראשונה, הפך ***הדיבוק*** לאחד המחזות הפופולריים ביותר ברפרטואר של התיאטרון היהודי. ההפקה הנוכחית מציינת מאה שנים להצגת הבכורה של המחזה ומוכיחה כי בצל עידן ה#metoo, הדרת נשים ומאבקים חברתיים, ולאחר שהקורונה טלטלה את מציאות קיומנו – ***הדיבוק*** רלוונטי מתמיד. ההצגה החדשה בהפקת תיאטרון האוניברסיטה מוציאה לאור את היסודות החתרניים והפמיניסטיים במחזה האיקוני של ש. אנסקי, ושואלת מה המחיר שיש לשלם כדי להשמיע את קולנו?

"מהר גבוה לתהום עמוקה"
על עיצוב התפאורה // מאיה רטמנסקי, מעצבת התפאורה

הדיבוק הוא מחזה המתרחש על הגבול בין עולם המתים לעולם החיים. לכן בעיצוב החלל השתמשנו בקו הבמה הקיימת כדי לתפעל את הגבול בין העולמות. במרכזה במת עיגול שחציה יציב על הבמה וחציה כתהום המובילה אל העולם הבא, העולם האסור של הקבלה והזוהר. חמשת הפתחים בבמה העגולה מייצגים את חמשת קצוות הכוכב הקבלי, והאיום הרוחש מלמטה. כך למשל הפתח המרכזי משמש גם כקבר, כמקווה, וככסאו של רבי עזריאל המבצע את טקס הגירוש.

תפעול נוסף של עולם המתים מול עולם החיים מתקיים בבחירה להפוך את האולם. בהצגה הקהל יושב על הבמה, ואילו המושבים המובנים באולם הופכים לתפאורה, במהלך מטה-תיאטרוני שבו כסאות הקהל הנטושים הופכים לבית הקברות.

המעבר בין שני העולמות מודגש דרך סדרת בדים שקופים למחצה התלויים לאורך קו הבמה, עליהם מודפסים פרקי 'שיר השירים' – אותם פסוקים שמדקלם חנן ללאה בכמיהתו אליה. הטקסט והאותיות הופכים לחומר בימתי ומייצרים עולם שבו למילה הכתובה יש כוח מאגי והדמויות כמו מתהלכות בתוך עולם העשוי דפי ספר שקופים, טליתות ומחיצות. בתחילת ההצגה הבדים משמשים כמחיצה המפרידה בין עולם החיים והמתים ובין עולם הנשים והגברים בבית הכנסת, ועם התקדמות העלילה נפרצים כל הגבולות בין העולמות ומאחדים לא רק בין חנן ולאה האוהבים, אלא גם בין שני צידי האולם, בין הצופים ובין השחקניות.

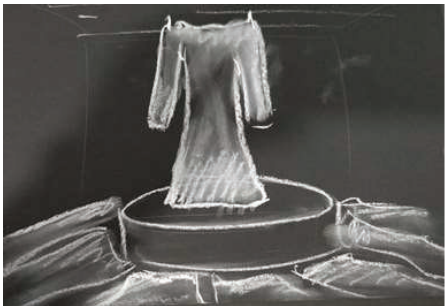

"אש שחורה כתובה על גבי אש לבנה"
על עיצוב התלבושות // סשה קדרוב, מעצבת התלבושות

הדמויות נחלקות בין מתים וחיים, נשים וגברים, שתי עיירות: ברינץ ומירופול, המתבטאות בעיקר במלבושיהן של הדמויות. מכיוון שהחלל כולו שחור ולבן, בחרנו לגלם את עולמן של הדמויות בצבע.

אילו צבעים לבחור? שאבנו השראה מהמיקום הגיאוגרפי של העיירות בליטא שבמזרח אירופה, ובייחוד מהאמנות של מארק שאגאל, אמן מזרח אירופאי עם מוטיבים יהודיים חזקים. כך נצבעה ברינץ בגווני כחול ותכלת שאגאליים שהם גם צבעי טליתות, ואילו מירופול הקבלית טבולה בצבעי שקיעה אדומים ושורפים. הכחול והאדום שניהם צבעי קדושה וטיהור ביהדות, וגם קטבים חריפים של קור וחום, אש ומים.

בתווך בין האדום והכחול, כדי לייצג את עולם המתים בחרנו בצבע הלבן. במהלך ההצגה לובשות השחקניות שמלות לבנות, המסמלות את היותן "נשמות" - כשם שהאדם הוא נשמה אשר "לובשת" בשר, כך גם השחקניות "לובשות" את הדמויות שלהן. הלבן מגולם גם בשמלת החתונה הלבנה של לאה, שאמורה להיות שמלת כלולות טהורה, אך למעשה היא נושאת עליה את חותמת המוות.

התלבושות במהלך ההצגה משקפות את עול התפקיד שנושאות הדמויות בעולם המחזה – המקום ממנו היא באה, האם עליה להיות גבר או אישה, התפקיד שעליה לגלם. אך בסופו של דבר הן כולן חוזרות למצבן הבסיסי - כנשמות.

צוות השחקניות וההפקה מבקשות להקדיש את ההצגה לנשים שעזרו לנו למצוא את קולנו:

לנאדיה ווינץ. לאילר וולוביק רוזין, אחותי הקטנה והאמיצה מכולן. לאמא שלי, דתיה, ולאחותי הילי - שבזכותן אני האישה שאני. לטובה מירון. לציפי והודייה וייס. לרונית שחר. לדפנה לוינסון-זמיר. לשירלי רטמנסקי. לטאיסיה מינץ, סבתא שלי. לרינה מיכאלי. למירי חרד, אמא שלי. לסבתי רות הקר, זכותה תגן עלינו אמן. לעינת בסר. לנאוה סמל, שקולה פועם בי כל רגע ורגע.

צלם לא ידוע, ***נשים רוקדות במעגל***, צולם סביב 1920

ההפקה מועלית כהפקת שנה ד', מסלול מצטיינים במשחק במסגרת תואר ראשון ותואר שני באמנות התיאטרון, אוניברסיטת תל אביב

החוג לאמנות התיאטרון
ראש החוג לאמנות התיאטרון: ד"ר שרון אהרונסון-להבי
עוזרת מנהלית: ליאורה טופז | **מזכירת סטודנטים:** דנה אורן–בר חי

ראש מסלול מצטיינים במשחק: גב' יעל קרמסקי | **ראש תכנית המצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה:** פרופ' מרים גורצקי-בילו | **ראש מסלול בימוי:** פרופ' אופירה הניג | **ראש מסלול שחקן-יוצר-חוקר:** ד"ר דפנה בן שאול | **ראש מסלול קהילתי:** ד"ר חן אלון

ע. לראש מסלול המצטיינים במשחק: דראל פורת | **ע. לראש תכנית המצטיינים בעיצוב:** שחר אמירי

תיאטרון האוניברסיטה
מנהל התיאטרון: פרופ' גדי רול
רכז הפקות: גיא גודורוב | **מפיקה ראשית ואחראית לימודי הפקה:** גליה יואלי | **מנהל טכני:** אלכס וולסקי | **ע. מפיק וחונך הפקות:** פול ממרן | **תיאום טכני:** דן גלזר | **מזכירת הפקות:** עינת צ'אקי גואטה

נגר: דודי אליאל - דודי בית מלאכה | **תופרת:** גלינה אילן

חונכי ההפקה:
חונכת עיצוב תפאורה: כינרת קיש | **חונכת עיצוב תלבושות**: ילנה קלריך דרץ' | **חונך עיצוב תאורה:** במבי פרידמן | **חונך ניהול ייצור תפאורה:** דרור הרנזון | **חונך טכני תאורה:** דן גלזר

לקריאה נוספת בקרו בתכנייה הדיגיטלית שלנו:

לקבלת מידע על הצגות תיאטרון האוניברסיטה הירשמו לרשימת
התפוצה שלנו בקישור
http://bit.ly/theatremail

דואר אלקטרוני: productionstau@gmail.com

רכישת כרטיסים להצגות תיאטרון האוניברסיטה: http://bit.ly/tautkts

www.facebook.com/tautheatre
אינסטגרם tau_theatre